

סימן מו

בענין עשה דהשלמה

פסחים ד"ה ע"ב ת"ר מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר כ"ו העונה עולה ראשונה ומנין שאין דבר קרב אחר תמיד של צון הערבים ת"ל כ"ו עלי השלם כל הקרצנות כולם וצחוד"ה העולה כ" דצ"י התכלת מצואר צהדיא דאין מטכצ צדיעצד דהכי אמר אצוי צהתכלת דמי"ע ע"ב דהא דהעולה ראשונה שלא יוקדם דבר קודם לתמיד של שחר אינו אלא למזבח ועפ"ז אתי שפיר הא דריש עירובין דשלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל פסולין ע"ש דקשה תיפול משום דהי קודם התמיד ולהג"ל א"ש דמשום זה לא היי נפסל צדיעצד, וצתוס' מנחות שם וציומא דכ"ט תירו' צאופנים אחרים [דשלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל משכח"ל שהי אחר התמיד כגון שחזר וסגרן א"י צשחיעה לפני התמיד לא מייפסל אלא הקריבו ואילו לפני פתיחת דלתות השחיעה פסולה, א"י מדאורייתא לא נפסל לפני פתיחת דלתות רק שלמים לשי' רש"י ז"ל צצחיס ד"ס ומשכח"ל שהקריב התמיד שהוא עולה, לפני פתיחת הדלתות והיו השלמים אחר התמיד ומפסלי משום לפני פתיחת דלתות].

ג מהא דהתכלת דקאמר אצוי צהדיא דהא שלא יקרב קודם תמיד של שחר אינו אלא למזבח לא פסיקא לכו להתוס' שזהו לכו"ע, משום דאשכחן צס"פ אלו דברים דצהקריב אחר תמיד של צין הערבים פסול ולפני תמיד ש"ש ואחר תמיד של צהער"צ חד דינא לכו דמחד קרא נפקי, ולדדו התוס' צזה ומסקנותם צמנחות וציומא שם דמדרבנן מייפסל וזהו דקתני צתוספתא דפסול אצל מדאורייתא אינו אלא למזבח ולא לעיכובא, וההיא דפי' אלו דברים דאמרי' פסולו משום שנשחט אחר התמיד

היינו משום דעכ"פ אסור לעשות עבודת הקרבן כדינו, ממילא מייפסל ועומד הוא שהרי למחר יפסל צלינה ע"ש, אצל מלאתי להריעצ"א ז"ל ציומא כ"ט שכתב צחד תירוץ דגם מדאורייתא מפסל קודם לתמיד ש"ש אלא דדוקא צהקרבא פסולה אצל השחיעה צלצד קודם לתמיד אינו אלא מדרבנן ע"ש שמשויס כל זה פלפלו התוס'. והנה צתוס' מנחות שם הוכיחו דאחר תמיד של צהער"צ אינו אלא איסורא אצל לא מייפסל צדיעצד מדאמרינן צפסחים י"ט דמחוסר כפורים צער"פ מקריב כפרתו אחר התמיד דינא עשה דפסח שיש צו כרת וידחה עשה דהשלמה שאין צה כרת, וכשתא הי אחר התמיד הוא פסול צהקרבן [ולא איסורא צלצד] לא שייך צו דחיי דרק איסור נדחה אצל מה שהוא פסול אין זה קרבן כלל ואטו לאורך פסח נכשיר להמחוי"כ כל פסולי קרצנות כגון צע"מ וכיו"צ, וראי' אלימתא היא וקשה מזה על השיעה שהציא הריעצ"א ז"ל יומא דמדאורייתא פסולה צהקרבא [לפני תמיד ש"ש וה"ה אחר תמיד של ציהער"צ כמצואר שם].

וראא צזה ד"ל דצחמת עשה דהשלמה אינו אלא איסורא צעלמא שלא יקריב לפני תמיד ש"ש ואחר תמיד של צהער"צ, ולא הוי פסול צהקרבן, אלא דממילא הי עבר וצהקריב פסולה מעטם כל דאמר רחמנא לא תעציד הי עצד לא מהני לפי מה שפסק הרא"ש ז"ל צתשובה כלל ז' כרצא דאי עצד לא מהני ועיי' תשובת רעק"א ז"ל סי' קכ"ט וסי' קע"ד וחמת שהרצב יש לפלפל הי שייך צנד"ד לומר כללא דאי עצד לא מהני ע"פ הצצרות שכתבו הצחרונים ז"ל צענין כדא"ר ל"ת אעל"מ, ומי"מ נראה דיש מקום לומר שגם צכאן שייך הי עצד ל"מ שאפי' הגשצע שלא לגרש, דנו התוס' צתמורה ד"ו מעטם א"ט ל"מ ע"ש ואכמ"ל צעיקר ד"ז, וא"ש היעצ

האיסור ממילא ליכא פסול דכ"ז אינו לשיטת החוס' וכמשנ"ת.

אבל להריטב"א ז"ל שפיר כתבתי דו"ל דכל פסולו דלפני תמיד ש"ש ולאחר תמיד של בהער"ב הוא מחמת האיסור שעבר ומשום כדא"ר ל"ה אעל"מ להריטב"א ז"ל סובר דכל שנאמר בלשון איסור ליכא צ"י כלל דבקדשים צעינן שנה עליו הכחוב לעכב וכמש"כ השעה"מ שם בשיטת הריטב"א ז"ל ע"ש ושפיר ו"ל גם בקדשים דין דכל דא"ר ל"ה אעל"מ, וה"ה צעשה דהשלמה ו"ל דמחמת האיסור שעובר מפסל מטעם אי עזד לא מהני, ואע"פ דעכ"פ הא צעשה צעינן בקדשים שנה עליו הכחוב לעכב ובלא"ה לא מפסל אע"פ דעבר אמימרא דרחמנא, מ"מ זכו צעשה דקום ועשה שכשלא קיימה החסור מלוא אבל לא עזד איסורא צידים אבל עשה דהשלמה אע"פ שנכתב בלשון עשה מ"מ אזהרה היא שלא להקריב קודם תמיד ש"ש ולאחר תמיד הערב והוא כענין לאו הבא מכלל עשה וכל כה"ג שייך צ"י ענין כדא"ר ל"ה אעל"מ כמבואר בתמורה ד"ו גבי תורם מן הרעה על היפה דהוי לאו הבא מכלל עשה דמכל חלבו ואמרינן התם דנימא כדא"ר ל"ה אעל"מ ע"ש ובלאו הבא מכלל עשה אה"י דלשיטת הריטב"א א"ל שנה הכחוב לעכב אפי' בקדשים.

ב

תוס' ר"פ תמיד נשחט ד"ה העולה הקשו דבכא ילפינן דתמיד קודם לשאר קרבנות מקרא דהעולה עולה ראשונה וצ"פ כל החדיר מפקינן דתמידין קודמין למוספין מקרא דמלכד עולה הבקר אשר לעולה התמיד וי"ל כו' א"י קרא דהעולה עולה ראשונה דבקערה איירי דבקערה כתיב וערך עלי' העולה וקרא דהחדיר לענין שחיטה שארי' להקדים שחיטת התמיד למוספין דתעשו את אלה צעשיית הדם

הא דאמר אצ"י בזמנות מ"ט דאינו פסול למוזב ולא מפסל זבחי דאצ"י לשיטתו דקסבר בתמורה ד"ה דאי עזד מהני, וסוגיא דס"פ א"ד דאמרינן דאהר תמיד של בהער"ב פסול צדיעזד ו"ל דלואל כרצא דאי עזד לא מהני דקו"ל כותתי לדעת כ"פ.

וממילא אחי שפיר היעזב הא דר"פ תמיד נשחט דמבואר דעשה דפסח דוחה עשה דהשלמה וקשה להסבירים דזכו פסול [ולא איסור בעלמא] הא לא שייך צזכ דחיי' דאין עשה דוחה רק איסור ל"ה ולא מה שהוא פסול וכנ"ל ולהכ"ל אחי שפיר דהרי כל הפסול הוא מוסחטף מחמת האיסור שעבר אמימרא דרחמנא ומש"ה לא הועילו מעשיו, ובמקום דליכא דין דחיי' להאיסור [דעשה דיש צב כרח דוחה לעשה שא"צ כרת] ממילא לא עבר כלל אמימרא דרחמנא ושפיר כשר הקרבן שכל פסולא דאחר התמיד הוא רק משום האיסור שעבר אמימרא דרחמנא והבא הא לא עבר וא"ש היעזב.

והתוס' מנחות הנ"ל שהוכיחו מהא דאית צ"י דין דחיי' שאינו פסול אלא איסור בעלמא לשיטתם אזלו בפסחים דס"ג שכתבו דנשחט פסח על החמץ לא מיפסל הקרבן משום דלא שנה עליו הכחוב לעכב ומבואר שיטת החוס' דגם בדבר הנאמר בלשון ל"ה גמי אינו מעכב בקדשים כשלא שנה עליו הכחוב, וכתב צעשה"מ פ"ה מק"פ דלפ"ז מוכרח דבקדשים ליכא דינא דכל דאמר רחמנא ל"ה אי עזד לא מהני ע"ש וא"כ ה"ג צעשה דהשלמה א"א לומר דמיפסל מטעם האיסור שעובר, דבקדשים כל שלא שנה עליו הכחוב לא מיפסל מטעם כל דא"ר ל"ה אעל"מ ואי מיפסל ע"כ שזכ פסול בעלמא [ולא משום דעבר איסורא] ושפיר כתבו החוס' דאי פסול הוא לא שייך צו ענין דחיי' דא"א לומר לשיטתם שכל פסולו הוא מחמת האיסור שעבר וכשנדחה